

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 13.12.2022

r.

Znak: ZPS-3.431.12.9.2022.KC-Ś

**Pan
Piotr Krzystek
Prezydent
Miasta Szczecin**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 7 – 11, 14 – 18 oraz 28 listopada 2022 r. przeprowadzona została kontrola w trybie uproszczonym w Gminie Mieście Szczecin. Czynności kontrolne wykonywane były w siedzibach Urzędu Miejskiego w Szczecinie przy pl. Armii Krajowej 1 oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie przy ul. Sikorskiego 3 i przy ul. Smolańskiej 3.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie na podstawie upoważnień Nr 84/2022 z 28 października 2022 r. oraz Nr 84.1/2022 z 22 listopada 2022 r. w składzie: Karolina Czaja-Śmietana – starszy inspektor wojewódzki, osoba kierująca zespołem, Sylwia Buczkowska – starszy inspektor wojewódzki oraz Małgorzata Andraszkiwicz – starszy inspektor wojewódzki.

Przedmiotem kontroli była ponowna ocena realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych pismem z dnia 5 sierpnia 2016r., w związku z uchyleniem przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej decyzji o nałożeniu kary pieniężnej za brak realizacji zaleceń.

Ustaień dokonano na podstawie analizy dokumentacji dostępnej w Urzędzie Miejskim w Szczecinie oraz w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie, a także wyjaśnień udzielonych przez upoważnionych pracowników ww. jednostek.

Akta kontroli str. 1 – 21

Działalność Gminy Miasta Szczecin w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywnie z nieprawidłowościami³.

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447 ze zm.),

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477),

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Decyzją Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2022 r. uchylona została Decyzja Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 20 grudnia 2021 r, nakładająca karę pieniężną na Gminę Miasto Szczecin za niewykonanie ośmiu zaleceń pokontrolnych wydanych pismem z dnia 5 sierpnia 2016 r. (znak: S-2.431.1.14.2016.HK). Uchylając decyzję Wojewody Zachodniopomorskiego, organ II instancji przekazał ją do ponownego rozpatrzenia, wskazując na konieczność przeprowadzenia ponownego postępowania wyjaśniającego. Mając na uwadze powyższe ponownej analizie poddano realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. „Zapewnić udział asystentów rodziny w posiedzeniach ds. oceny zasadności pobytu dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej i w posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej oraz przy opracowywaniu planu pomocy dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej”.

Podczas kontroli z 2020 r. jednostka wskazała, że w wybranych miesiącach asystent/podmiot organizujący pracę z rodziną nie wziął udziału łącznie w 301 posiedzeniach ds. oceny zasadności pobytu dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej i w posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, w tym: w styczniu 2018 r. – w 16 posiedzeniach, w czerwcu 2018 r. – w 50 posiedzeniach, w listopadzie 2018 r. – w 40 posiedzeniach, w styczniu 2019 r. – w 43 posiedzeniach, w czerwcu 2019 r. – w 58 posiedzeniach, w listopadzie 2019 r. – w 43 posiedzeniach, w styczniu 2020 r. – w 18 posiedzeniach oraz w czerwcu 2020 r. – w 33 posiedzeniach.

Podczas kontroli ponownej analizie poddano przyczyny ww. nieobecności. Stwierdzono, że na 16 posiedzeń ze stycznia 2018 r. wszystkie dotyczyły rodzin, które nie były objęte asystenturą. We wszystkich przypadkach podmiot organizujący pracę z rodziną przekazał pisemną informację na temat rodziny biologicznej właściwej jednostce. W czerwcu 2018 r. 49 przypadków dotyczyło rodzin, które nie były objęte asystenturą. Podmiot organizujący pracę z rodziną przekazał pisemną informację na temat rodziny biologicznej właściwej jednostce. W jednym posiedzeniu asystent nie uczestniczył z uwagi na zwolnienie lekarskie. W listopadzie 2018 r. w 39 przypadkach rodzina nie miała przyznanego asystenta rodziny, wówczas ośrodek przekazywał informację o rodzinie do właściwej jednostki. W jednym przypadku asystent nie uczestniczył w posiedzeniu (posiedzenie z 20.11.2018 r.). Jako przyczynę jednostka wskazała fakt, że odbywało się ono poza Szczecinem. W styczniu 2019 r. w 41 przypadkach w rodzinach nie było asystenta, podmiot organizujący pracę z rodziną przekazał informację o rodzinie właściwej jednostce. W 2 przypadkach asystent nie uczestniczył w posiedzeniu z uwagi na: posiedzenia poza Szczecinem – 1 posiedzenie (24.01.2019 r.), uczestnictwo w rozprawie sądowej – 1 posiedzenie (17.01.2019 r.). W czerwcu i w listopadzie 2019 r. żadna z rodzin nie miała przydzielonego asystenta, podmiot organizujący pracę z rodziną przekazał informację o rodzinie właściwej jednostce. W styczniu 2020 r. jedna rodzina współpracowała z asystentem, który nie uczestniczył w posiedzeniu z uwagi na fakt, że odbywało się ono poza Szczecinem (30.01.2020 r.). W pozostałych przypadkach podmiot organizujący pracę z rodziną przekazał informację o rodzinie właściwej jednostce. W czerwcu 2020 r. w rodzinach nie było asystenta, zespoły odbywały się w okresie ograniczeń pandemicznych, podmiot organizujący pracę z rodziną przekazał informację o rodzinach właściwym jednostkom.

Z powyższego wynika, że w 3 przypadkach nieobecność asystenta rodziny w ww. posiedzeniach była podyktowana tym, że posiedzenie miało miejsce poza Szczecinem. Jak wynika ze złożonego oświadczenia w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie pracownicy nie uczestniczą w omawianych posiedzeniach ze względu na problemy kadrowe oraz ograniczone środki finansowe ośrodka. Należy podkreślić, że asystent pracujący

bezpośrednio z rodziną biologiczną jest kluczowym ogniwem w procesie powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny. Dlatego tak istotnym jest jego udział w posiedzeniach, na których zapadają decyzje dotyczące dalszych losów dzieci. Mając to na uwadze, należy dostosować pracę jednostki tak, aby umożliwić asystentom udział w ww. posiedzeniach. Niemniej jednak biorąc pod uwagę fakt, że na 301 wskazanych posiedzeniach, asystent nie uczestniczył tylko w 5 przypadkach (w tym w 2 uzasadnionych) stwierdzam, że przytoczone zalecenie wymaga dalszej realizacji, a jego ocena zostanie dokonana podczas najbliższej kontroli.

2. „Realizować postanowienia sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej bez zbędnej zwłoki”.

Podczas kontroli w 2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie wskazał na 62 niezrealizowane postanowienia sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Szczegółowa analiza udostępnionej dokumentacji pozwoliła stwierdzić, że wśród ww. przypadków dwa dotyczyły sytuacji, w których jednostka nie była w stanie zrealizować postanowienia, tzn.:

- 1) przypadek – dziecko pozostawione po urodzeniu w szpitalu, gdzie zmarło jeszcze przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,
- 2) przypadek – dziecko pozostawione po urodzeniu w szpitalu, gdzie musiało być hospitalizowane z uwagi na obecność w jego organizmie THC.

W pozostałych 60 przypadkach postanowienia sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej powinny zostać zrealizowane bez zbędnej zwłoki. Niestety, nie było to możliwe z uwagi na niewystarczającą liczbę miejsc w pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasta Szczecin. Dlatego też analizie poddano działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie w tym zakresie. Stwierdzono, że każdorazowo jednostka zasięgała informacji o możliwości umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na własnym terenie, przy braku takiej możliwości wysyłała zapytania do organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej w województwie zachodniopomorskim, a nawet w całej Polsce. Analizowano również zasoby rodziny biologicznej dziecka celem pozyskania dla niego rodziny zastępczej spokrewnionej. Pomimo wzmoczonych działań jednostki, na dzień 16 października 2020 r. ww. postanowienia nie zostały zrealizowane.

Z uwagi na fakt, że Gmina Miasto Szczecin jako główną przyczynę zaistniałej sytuacji wskazała niewystarczającą liczbę miejsc w pieczy zastępczej na własnym terenie, podczas kontroli analizie poddano również działania kontrolowanej jednostki na rzecz pozyskania nowych miejsc w pieczy zastępczej, a także utrzymania tych już istniejących.

Wśród działań podejmowanych w celu utworzenia nowych miejsc w pieczy zastępczej znalazły się m. in.:

- rozpowszechnianie informacji na temat rodzicielstwa zastępczego – plakaty, ulotki promujące rodzicielstwo zastępcze w placówkach oświatowych, zdrowotnych,
- organizacja/udział w imprezach, spotkaniach zewnętrznych celem rozpowszechniania idei rodzicielstwa zastępczego, np. spotkania ze studentami Uniwersytetu Szczecińskiego, udział w Jarmarku Wielkanocnym organizowanym przez Żeglugę Szczecińską, spotkanie w Kurii Metropolitalnej Szczecińsko – Kamieńskiej, udział w Pikniku nad Odrą, konferencja prasowa, spotkania z organizacjami pozarządowymi, udział w piknikach rodzinnych, festynach osiedlowych, spotkaniach z mieszkańcami,
- organizacja Pikników Rodzinnych oraz debaty publicznej pod hasłem „Wyzwania i potrzeby rodzicielstwa zastępczego”.

W wyniku działań podejmowanych przez Gminę Miasto Szczecin na rzecz zwiększenia liczby miejsc w pieczy zastępczej, w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 16 października 2020 r. powstały nowe rodziny zastępcze, co zostało przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 1. Rodziny zastępcze powstałe w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 16 października 2020 r.

rok	r. zastępcze spokrewnione	r. zastępcze niezawodowe	r. zastępcze zawodowe	rodzinne domy dziecka
2018	46	27	2	1
2019	29	16	0	1
2020	26	25	1	0
łącznie	101	68	3	2

Wśród działań mających na celu utrzymanie już istniejących rodzin zastępczych znalazły się m. in.:

- współpraca ze środowiskiem lokalnym,
- zapewnienie rodzinom zastępczym szkoleń („Zaburzenia internalizacyjne”, „Zaburzenia eksternalizacyjne”, „Kompetencje komunikacyjne, czyli jak rozmawiać z dzieckiem i nastolatkiem”, „Edukacja seksualna”, szkolenia wyjazdowe w zakresie rozwoju wiedzy i umiejętności rozwoju psychospołecznego dziecka, pracy i komunikacji z dzieckiem ze zdiagnozowanym FAS i RAD i innymi zaburzeniami rozwoju, „Ochrona danych osobowych w praktyce” dla zawodowych rodzin zastępczych), udziału w grupie wsparcia, wsparcia specjalistycznego, pomocy w nawiązaniu wzajemnych kontaktów, współpraca z Fundacją Wspierania Mowy i Komunikacji HALO w ramach projektu „HALO! MAM GLOS!”,
- integracja rodzin zastępczych ze środowiskiem lokalnym (festyny z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego),
- zapewnienie dzieciom z rodzin zastępczych wypoczynku letniego (kolonie letnie, zwrot kosztów wypoczynku letniego dzieci, rejs żaglowcem Fryderyk Chopin),
- pomoc w organizowaniu czasu wolnego dzieciom z rodzin zastępczych (warsztaty teatralne, zabawa mikołajkowa),
- zapewnienie podnoszenia kwalifikacji – szkolenie warsztatowe dla opiekunów usamodzielnienia i kandydatów do pełnienia tej funkcji („Wspieram, wspomagam, towarzyszę – szkolenie dla praktyków usamodzielnienia”),
- zapewnienie specjalistycznego wsparcia medycznego, współpraca ze Stowarzyszeniem „Przyjaciółka” – objęcie dzieci z rodzin zastępczych wsparciem okulistycznym,
- zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy psychologicznej (psycholog dostępny w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku),
- opracowanie internetowego poradnika rodzica zastępczego,
- podwyższenie wysokości wynagradzania rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka,
- zapewnienie wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich każdorazowo w przypadku zgłoszenia takiego zapotrzebowania przez rodziny zastępcze,
- zapewnienie możliwości skorzystania z urlopu przez rodziców zastępczych poprzez zabezpieczenie opieki nad dziećmi przez rodziny pomocowe.

Z powyższego opisu wynika, że pomimo podejmowanych działań na rzecz utworzenia nowych oraz utrzymania już istniejących miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej, na dzień 5 października 2020 r. w Gminie Mieście Szczecin było 60 niezrealizowanych postanowień

sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Stwierdzam zatem, że omawiane zalecenie pokontrolne nie zostało zrealizowane.

W okresie objętym kontrolą doszło do rozwiązania 6 rodzin zastępczych (.....). We wszystkich przypadkach rozwiązanie nastąpiło na wniosek rodziny zastępczej. Każdorazowo przed rozwiązaniem organizator rodzinnej pieczy zastępczej zabezpieczył opiekę nad dziećmi.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie wpłynęła 1 skarga na rodzinę zastępczą, która uznana została za bezzasadną. Nie wpłynęły skargi do Rady Miasta Szczecin, świadczące o nieprawidłowościach w działaniach organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub jego pracowników w stosunku do rodzin zastępczych.

3. „Dzieci poniżej 10 roku życia umieszczać w rodzinnej pieczy zastępczej, poza przypadkami określonymi w przepisach, a w sytuacji interwencyjnego umieszczenia w placówce opiekuńczo – wychowawczej niezwłocznie przenieść dziecko do rodzinnej pieczy zastępczej”.

Podczas kontroli w 2020 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie wykazał 51 przypadków umieszczenia dzieci poniżej 10 roku życia w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, w tym: 13 w 2018 r., 17 w 2019 r. oraz 21 w 2020 r.

Podczas ponownej analizy omawianego zakresu, stwierdzono, że w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 16 października 2020 r. w placówkach opiekuńczo – wychowawczych umieszczono łącznie 44 dzieci poniżej 10 roku życia, w tym: 11 dzieci w 2018 r., 13 dzieci w 2019 r. oraz 20 dzieci w 2020r. Zgodnie z oświadczeniem dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie podczas kontroli w 2020 r. 6 dzieci zostało wykazanych dwukrotnie, a 1 dziecko miało ukończony 10 rok życia. Analizie poddano przyczyny ww. umieszczeń, w wyniku czego stwierdzono, że:

- w 2018 r. – we wszystkich przypadkach umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej było zasadne z uwagi na umieszczenie wraz ze starszym rodzeństwem lub interwencyjne zabezpieczenie dziecka,
- w 2019 r. - we wszystkich przypadkach umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej było zasadne z uwagi na umieszczenie wraz ze starszym rodzeństwem lub interwencyjne zabezpieczenie dziecka,
- w 2020 r. – w 12 przypadkach umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej było zasadne z uwagi na umieszczenie wraz ze starszym rodzeństwem, interwencyjne zabezpieczenie dziecka oraz rozwiązanie dotychczasowej rodziny zastępczej. W 8 przypadkach umieszczenie dziecka było niezasadne.

We wskazanych 8 przypadkach niezasadnego umieszczenia dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej, jako przyczynę podano brak miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Z dokumentacji kontrolnej wynika, że jednostka szukała możliwości umieszczenia ww. dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej zarówno na własnym terenie, jak i poza nim, bez rezultatów.

Analizie poddano również zasadność pobytu ww. dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, które na dzień 5 października 2020 r. nadal w niej przebywały. Stwierdzono, że:

- w 2018 r. – w 4 przypadkach pobyt dziecka był niezasadny, w pozostałych dzieci przebywały w placówce wraz ze starszym rodzeństwem (6 przypadków) lub same osiągnęły 10 rok życia (1 przypadek),
- w 2019 r. – w 10 przypadkach pobyt dziecka był niezasadny, w 2 – dzieci przebywały w placówce wraz ze starszym rodzeństwem, a 1 osiągnęło 10 rok życia,

- w 2020 r. - w 11 przypadkach pobyt dziecka był niezasadny, w pozostałych dzieci przebywały w placówce wraz ze starszym rodzeństwem (8 przypadków) lub same osiągnęły 10 rok życia (1 przypadek).

W odniesieniu do dzieci, których pobyt na dzień 5 października 2020 r. był niezasadny, jednostka kontrolowana jako przyczynę takiego stanu rzeczy wskazała niewystarczającą liczbę miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie powiatu. Podczas kontroli analizie poddano działania jednostki na rzecz ustania pobytu dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo - wychowawczej. Stwierdzono, że po umieszczeniu ww. dzieci w placówce opiekuńczo - wychowawczej jednostka każdorazowo poszukiwała możliwości zmiany na rodzinną formę pieczy zastępczej zarówno na własnym terenie, jak i poza powiatem.

Pomimo podejmowanych działań należy stwierdzić, że omawiane zalecenie pokontrolne nie zostało zrealizowane.

4. „Każdorazowo oceny zasadności pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej dokonywać zgodnie z terminami wskazanymi w art. 131 ust. 1 ustawy, na posiedzeniach z udziałem osób wymienionych w art. 130”.

Analizie formalnej poddano 76 posiedzeń dotyczących zasadności pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 16 października 2020 r. (dzieci:

.....). Wszystkie oceny zostały dokonane terminowo. Wśród nich 25 odbyło się w formie wymiany korespondencji lub rozmów telefonicznych z uwagi na ograniczenia wywołane przez pandemię (tych przypadków nie wzięto pod uwagę).

W pozostałych 51 przypadkach, w których stwierdzono, że posiedzenie odbyło się w niepełnym składzie, przeanalizowano, czy organizator rodzinnej pieczy zastępczej poczynił starania, aby ten skład zapewnić. W przypadku 24 posiedzeń brakowało potwierdzenia, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej powiadomił o jego terminie psychologa, w 6 pedagoga, a w 1 asystenta rodziny. Jak wyjaśniono podczas kontroli, w roku 2018 i 2019 w strukturach działu pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie było 5 etatów specjalistów: na stanowisku psychologa - 2, pedagoga - 2 i terapeuty - 1. Od 2020 r. zatrudniono 3 nowych psychologów. W okresie objętym kontrolą dochodziło do dużej rotacji oraz trudności w zatrudnieniu nowych pracowników. Dlatego też liczba psychologów w odniesieniu do liczby rodzin zastępczych nie była na tyle wystarczająca, aby móc zapewnić ich stały udział we wszystkich posiedzeniach dotyczących oceny zasadności pobytu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej. Priorytetowo specjaliści uczestniczyli w posiedzeniach dotyczących najmłodszych dzieci, nie objętych obowiązkiem szkolnym. W związku z tym, że byli to pracownicy działu pieczy zastępczej zapraszani byli również w formie ustnej przez pracownika organizującego posiedzenie.

W jednym przypadku (..... - ograniczona władza rodzicielska) na posiedzenie z 15 maja 2019 r. błędnie zaproszono Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie zamiast podmiot organizujący pracę z rodziną (zaproszenie z 1 marca 2019 r.). Dnia 8 marca 2019 r. powiatowe centrum pomocy rodzinie przesłało ww. zaproszenie do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie, o czym poinformowało Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie. Pismem z 19 marca 2019 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie poinformował Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie o tym, że ojciec dziecka podejmie współpracę z asystentem od 1 kwietnia 2019 r. Następnie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie błędnie przekazał informację o zmianie miejsca posiedzenia Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Stargardzie. Można więc stwierdzić, że w omawianym przypadku nieobecność przedstawiciela właściwego podmiotu organizującego

pracę z rodziną wynikała z błędnie skierowanych pism. W trakcie kontroli pouczono w tym zakresie.

Z uwagi na powyższe stwierdzam, że omawiane zalecenie pokontrolne zostało zrealizowane.

5. „W każdym przypadku dokonywać oceny rodzin zastępczych zgodnie z terminami wskazanymi w art. 134 ustawy”.

Podczas kontroli w 2020 r. stwierdzono, że w przypadku jednej rodziny zastępczej (.....) pierwszej oceny rodziny dokonano z przekroczeniem ustawowego terminu. Rodzina została utworzona 18 marca 2019 r. Pierwsza ocena rodziny powinna zostać dokonana przed upływem roku od jej ustanowienia, tj. do 17 marca 2020 r. nastąpiło to dopiero 3 czerwca 2020 r. Z informacji uzyskanych w kontrolowanej jednostce wynika, że koordynator współpracował z rodziną do 28 lutego 2020 r., po czym przeszedł na inne stanowisko pracy w tej samej jednostce. Było to spowodowane tym, że nie nabył kompetencji do pracy na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i nie był w stanie dokonać oceny rodziny. Kolejny koordynator objął rodzinę wsparciem od 1 marca 2020 r. Zgodnie z uzyskanym oświadczeniem nowy koordynator nie dokonał terminowo oceny rodziny z uwagi na zbyt krótki okres współpracy oraz utrudniony kontakt z rodziną w okresie pandemii. W ocenie kontrolujących, po stronie przełożonego leżało zobligowanie pierwszego koordynatora do dokonania oceny rodziny przed zakończeniem z nią współpracy. W sytuacji niewystarczających kompetencji koordynatora w tym zakresie, należało udzielić mu merytorycznego wsparcia ze strony organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ma to szczególne znaczenie z uwagi na fakt, że była to pierwsza ocena rodziny, dająca podstawy do stwierdzenia, czy rodzina prawidłowo sprawuje opiekę nad powierzonym jej dzieckiem.

Z uwagi na powyższe stwierdzam, że omawiane zalecenie pokontrolne nie zostało zrealizowane.

6. „Dokumentować współpracę koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z asystentem/podmiotem organizującym pracę z rodziną podczas przygotowywania planów pomocy dziecku zgodnie z art. 77 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”.

Na podstawie analizy 23 planów pomocy dzieciom przebywającym w rodzinnej pieczy zastępczej stwierdzono, że w 3 przypadkach koordynator rodzinnej pieczy zastępczej współpracował z asystentem rodziny przy jego opracowaniu. W 3 przypadkach współpracował z podmiotem organizującym pracę z rodziną. W 15 przypadkach nie było zasadności współpracy z asystentem rodziny ani z podmiotem organizującym pracę z rodziną, ze względu m. in. na fakt, że: rodzice mieli odebraną władzę rodzicielską lub przebywali w zakładzie karnym, miejsce ich pobytu nie było znane, zmarli, pozostawili dziecko w szpitalu po urodzeniu, nie zostało ustalone ojcostwo. W tych przypadkach nie było podstaw do pracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej. W 2 przypadkach nie udokumentowano współpracy z asystentem bądź podmiotem organizującym pracę z rodziną pomimo, że taka współpraca była zasadna, tj.: przypadek z uwagi na ograniczenie władzy rodzicielskiej matce oraz przypadek ze względu na ograniczoną władzę rodzicielską ojca.

Z uwagi na powyższe stwierdzam, że omawiane zalecenie pokontrolne nie zostało zrealizowane.

7. „Powierzać opiece koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej nie więcej niż 15 rodzin i rodzinnych domów dziecka zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy”.

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Szczecinie w okresie objętym kontrolą było 20 etatów koordynatorów rodzinnej pieczy

zastępczej. Koordynatorzy obejmowali od 4 do 26 rodzin zastępczych. Koordynatorzy wspierający rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe obejmowali opieką zawsze ponad 15 rodzin. Koordynatorzy wspierający zawodowe rodziny zastępcze opiekowali się od 4 do 7 rodzinami. Jednostka wyjaśniła, że na stanowiskach koordynatorów ma miejsce ciągła rotacja.

W okresie objętym kontrolą na 20 etatach były rotacyjnie zatrudnione 42 osoby, przy czym były okresy, podczas których stanowiska te nie były obsadzone. W takich sytuacjach koordynatorzy przejmowali opiekę nad pozostałymi rodzinami na czas nieobecności pracowników. Mimo ponawianych ogłoszeń o zatrudnienie na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, brakowało chętnych do pracy na tym stanowisku.

Zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Ustawodawca nie dokonał w przytoczonym zapisie rozróżnienia na typ rodziny zastępczej, albowiem przedmiotowe uregulowanie ma na celu zapewnienie właściwej opieki nad rodziną zastępczą.

Z uwagi na powyższe, stwierdzam niezrealizowanie omawianego zalecenia pokontrolnego.

8. „Przestrzegać przepisów regulujących pobyt dzieci w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, zarówno w zakresie liczby umieszczanych dzieci jak i długości ich pobytu”.

Zgodnie z art. 58 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego umieszcza się dziecko do czasu unormowania jego sytuacji, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o: powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W myśl art. 53 ust. 2 ustawy w razie konieczności umieszczenia w rodzinie zastępczej rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

Podczas kontroli jednostka wskazała, że na terenie Gminy Miasta Szczecin funkcjonuje 8 rodzin zastępczych pełniących funkcję potowia rodzinnego. Analiza udostępnionej dokumentacji pozwala stwierdzić, że we wszystkich ww. rodzinach miały miejsca przekroczenia w dopuszczalnej liczbie dzieci przebywających w nich w tym samym czasie (stan na 5 października 2020 r.), tj.: rodzina- 12 dzieci, rodzina – 11 dzieci, rodzina – – 5 dzieci, – 6 dzieci, rodzina – 8 dzieci, rodzina – 6 dzieci, rodzina – 6 dzieci oraz rodzina – 4 dzieci. Jednostka oświadczyła, że przyczyną tego stanu rzeczy była niewystarczająca liczba miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej. Jak wskazano już wcześniej Gmina Miasto Szczecin borykała się z problemem niewystarczającej liczby miejsc w pieczy zastępczej pomimo licznych działań w tym zakresie.

Ponownej analizie poddano 44 przypadki dzieci przebywających w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego powyżej 4 miesięcy. W przypadku 6 dzieci stwierdzono, że ich pobyt w ww. rodzinach był niezasadny, tj.:

- dziecko – umieszczone w rodzinie 30 kwietnia 2018 r., postanowienie sądu z 13 listopada 2019 r. uregulowało sytuację dziecka poprzez umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej, na dzień 5 października 2020 r. dziecko nadal przebywało w pogotowiu rodzinnym. Z uwagi na brak miejsc w pieczy zastępczej organizator rodzinnej pieczy zastępczej uznał, że pobyt dziecka

w dotychczasowej rodzinie zastępczej jest niezasadny ze wskazaniem prowadzenia działań celem pozyskania docelowej rodziny zastępczej.

- rodzeństwo - dzieci umieszczone w rodzinie dnia 19 grudnia 2018 r., sąd wydał postanowienie o umieszczeniu dzieci w ww. rodzinie w trybie zabezpieczenia 30 listopada 2018 r., a postanowienie regulujące sytuację rodzeństwa poprzez umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo - wychowawczej 15 marca 2019 r. Na dzień 5 października 2020 r. dzieci nadal przebywały w pogotowiu.
- dziecko - dziecko umieszczone w rodzinie w 2015 r. na mocy postanowienia z 17 marca 2015 r., tam przebywało do 31 sierpnia 2017 r., pomimo wydanego postanowienia końcowego z 7 czerwca 2016 r. (odebranie władzy rodzicielskiej, umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej lub w zawodowej rodzinie zastępczej). Następnie umieszczone w rodzinie niezawodowej w okresie od 31 sierpnia 2017 r. do 13 listopada 2017 r. Po rozwiązaniu rodziny na czas trwania postępowania dziecko ponownie umieszczone zostało w pogotowiu rodzinnym 13 listopada 2017 r. Dnia 4 marca 2019 r. rodzina złożyła rezygnację z prowadzenia pogotowia rodzinnego i od tego dnia rodzina przejęła opiekę nad dzieckiem jako rodzina pomocowa, a jako pogotowie rodzinne od 4 kwietnia 2019 r. Jako podstawę umieszczenia dziecka w rodzinie organizator rodzinnej pieczy zastępczej wskazał postanowienie z 17 marca 2015 r. o umieszczeniu dziecka w trybie zabezpieczenia, pomimo obowiązującego postanowienia z 7 czerwca 2016 r. Jednostka oświadczyła, że ponowne umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego było uwarunkowane brakiem wolnych miejsc w innych funkcjonujących wówczas formach pieczy zastępczej oraz brakiem kandydatów na rodzinę zastępczą dla tego dziecka. Była to jedyna rodzina, która wyraziła gotowość na przyjęcie ww. dziecka. Na dzień 5 października 2020 r. dziecko nadal przebywało w pogotowiu rodzinnym.
- dziecko - umieszczone w rodzinie 23 czerwca 2016 r., zakończenie postępowania opiekuńczego nastąpiło na mocy postanowienia sądu z 26 lutego 2018 r. (pobyt w rodzinie zastępczej). Na dzień 5 października dziecko nadal przebywało w pogotowiu rodzinnym. Z wyjaśnień udzielonych podczas kontroli wynika, że dziecko pozostawało w ww. rodzinie z uwagi na brak wolnych miejsc w stabilnych formach rodzinnej pieczy zastępczej.

Mając powyższe na uwadze stwierdzam, że omawiane zalecenie pokontrolne nie zostało zrealizowane.

7 zaleceń pokontrolnych nie zostało zrealizowanych.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze w wysokości od 500 do 10 000 zł.

Podsumowanie ustaleń kontroli

stwierdzone nieprawidłowości	1) brak udziału asystenta rodziny w posiedzeniach dotyczących oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, 2) nierealizowanie postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, 3) umieszczanie w instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieci poniżej 10 roku życia, nie spełniających przesłanek ujętych w art. 95 ust. 2 ustawy, 4) dokonanie pierwszej oceny rodziny zastępczej niezgodnie z ustawowym terminem,
---------------------------------	--

	<p>5) brak potwierdzenia, że plan pomocy dziecku przebywającemu w rodzinnej pieczy zastępczej powstał we współpracy z asystentem rodziny/ podmiotem organizującym pracę z rodziną,</p> <p>6) przekroczenie dopuszczalnej liczby rodzin zastępczych, z którymi jednocześnie może współpracować jeden koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,</p> <p>7) przekroczenie dopuszczalnej liczby dzieci, które mogą przebywać w tym samym czasie w jednej rodzinie zastępczej,</p> <p>8) przekroczenie okresu pobytu dzieci w pogotowiach rodzinnych,</p>
przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości	<p>– niewystarczająca liczba miejsc w pieczy zastępczej,</p> <p>– braki kadrowe,</p> <p>– ograniczenia finansowe,</p> <p>– niedopatrzenie.</p>
skutki stwierdzonych nieprawidłowości	<p>– niezapewnienie pieczy zastępczej adekwatnie do potrzeb,</p> <p>– błędy formalne,</p>
osoba odpowiedzialna za stwierdzone nieprawidłowości	Prezydent Miasta Szczecin, dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i asystenci rodzin
uprawnienia jednostki kontrolowanej	Zgodnie z art. 197 d ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej kontrolowana jednostka może, w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.
wpis w książce kontroli	17/2022
wystąpienie otrzymują	<p>1) Prezydent Miasta Szczecin</p> <p>2) a/a</p>

W celu podniesienia efektywności pracy Gminy Miasta Szczecin w zakresie realizacji zadań nałożonych na powiat i gminę przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

zalecam:

zalecenia zwykłe:

- 1) dokonywać pierwszej oceny rodziny zastępczej zgodnie z ustawowym terminem – art. 134 ust. 1 ustawy,
- 2) nie przekraczać dopuszczalnej liczby rodzin zastępczych, z którymi jednocześnie może współpracować jeden koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – art. 77 ust. 4 ustawy,
- 3) zapewniać udział asystenta w posiedzeniach dotyczących oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej,

zalecenia znaczące:

- 1) nie umieszczać w instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieci poniżej 10 roku życia, za wyjątkiem przypadków spełniających przesłanki ujęte w art. 95 ust. 2 ustawy,

- 2) przestrzegać przepisów regulujących pobyt dzieci w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, zarówno w zakresie liczby umieszczanych dzieci jak i długości ich pobytu
- 3) realizować postanowienia sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej bez zbędnej zwłoki,
- 4) potwierdzać, że plan pomocy dziecku przebywającemu w rodzinnej pieczy zastępczej powstał we współpracy z asystentem rodziny/ podmiotem organizującym pracę rodziną – art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

W przypadku braku zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.

.....

Zespół inspektorów:

.....

.....

.....

Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego

.....

Na oryginale właściwe podpisy.